

Qershor, 2020

RREGULLORE E BRENDSHME
RREGULLAT E PUNËS PËR
VEPRIMTARITË KOMBËTARE TË STANDARDIZIMIT

Dok. Nr. RB/DS/001

Pjesa I: Parimet e Përgjithshme

Pjesa II: Organizimi i Aktiviteteve të Standardizimit

Pjesa III: Struktura, përmbajtja dhe Hartimi i Standardeve Shqiptare

PARATHËNIE

Këto rregulla dhe procedura të punës për veprimtaritë kombëtare të standardizimit janë hartuar nga Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit (DPS) në zbatim të Ligjit Nr. 9870, datë 04.02.2008 "Për Standardizimin", të ndryshuar.

Gjithashtu, Rregullat e Punës dhe procedurat për Aktivitetet Kombëtare të Standardizimit janë hartuar në përputhje me parimet dhe rregullat e organizatave ndërkombëtare të standardizimit ISO dhe IEC, organizatat evropiane të standardizimit CEN & CENELEC dhe ETSI dhe Kodin e Praktikës së Mirë të OBT-së për Përgatitjen, Miratimin dhe Zbatimin e Standardeve.

Rregullat dhe procedurat e punës për Aktivitetet Kombëtare të Standardizimit janë të destinuara për të gjithë pjesëmarrësit në procesin e standardizimit: Kryetari i Bordit Teknik DPS (DPS / BT), kryetari, sekretari dhe anëtarët, Komitetet Teknike të DPS (DPS / TC) dhe kryetarët e organizmave të tjerë teknike, sekretarët, anëtarët dhe ekspertët, si dhe për stafin e DPS.

Pjesa I përshkruan parimet e përgjithshme të standardizimit, kontekstin dhe qëllimin e standardizimit dhe në veçanti, identifikon qëllimin, parimet dhe procedurat e përdorura gjatë përgatitjes së standardeve. Ajo gjithashtu përshkruan përfshirjen e Drejtorisë së Përgjithshme të Standardizimit (DPS) dhe Komiteteve Teknike në hartimin e Standardeve Shqiptare dhe miratimin e standardeve evropiane dhe ndërkombëtare si Standarde Shqiptare (SSH).

Pjesa II përshkruan parimet dhe rregullat e standardizimit, të përcaktuara në bazë të parimeve dhe rregullave të organizatave evropiane dhe ndërkombëtare të standardizimit, përkatësisht CEN dhe CENELEC dhe ETSI dhe ISO dhe IEC. Në veçanti, dokumenti përcakton rolin e DPS si organi kombëtar i standardizimit dhe veprimtaritë e tij, si anëtare e organizatave ndërkombëtare dhe evropiane të standardizimit.

Pjesa III përshkruan strukturën, përmbajtjen, mënyrën e përgatitjes, formën e prezantimit, përfshirë mënyrën e shkrimit të standardeve shqiptare të hartuara nga DPS.

Pjesa I:

Parimet e përgjithshme

Tabela e Përmbajtjes

1 Fusha.....	5
1.1 Objektivat	5
1.2 Referencat normative.....	5
2 Termat dhe përkufizimet.....	5
3 Qëllimi i Standardizimit	9
3.1 Adekuat për qëllimin e krijimit.....	9
3.2 Përputhshmëria	9
3.3 Ndërveprimi	9
3.4 Kontrollat e ndryshme	9
3.5 Siguria.....	9
3.6 Mbrojtja e mjedisit.....	9
3.7 Mbrojtja e produktit.....	9
4 Konteksti i standardizimit.....	9
4.1 Të përgjithëshme	10
4.2 Llojet e standardeve dhe dokumenteve të standardizimit.....	10
4.3 Nivelet e sistemit të standardizimit.....	10
5. Standardizimi për përfitimin e publikut.....	11
5.1 Cilësia e mallrave dhe shërbimeve	11
5.2 Përdorimi efektiv i burimeve	11
5.3 Promovimi i tregtisë	11
6 Parimet e hartimit të standardeve	12
6.1 Standardet e nevojshme dhe të kërkuara	12
6.2 Standardet për përdorim	12
6.3 Standarde të pranuarra gjerësisht	12
6.4 Standardet e paanshme	12
6.5 Standardet e planifikuara	12
6.6 Kriteret e performancës	13
6.7 Vlerësimi i konformitetit	13
7 Parimet e standardizimit	13
7.1 Teknologjia, marrëveshjet ndërkombëtare dhe rezultatet e standardizimit evropian dhe ndërkombëtar	13

7.2 Konsensusi.....	13
7.3 Pjesëmarrja e gjerë në Komitetet Teknike.....	14
7.4 Transparenca.....	14
7.5 Rregullat për përgatitjen e standardeve	14
8 Aspektet Ligjore	15
8.1 Përgjegjësia e DPS.....	15
8.2 Përgjegjësitë e organeve teknike	15
8.3 Pronësia intelektuale dhe të drejtat e autorit.....	15
8.4 Riprodhimi i standardeve kombëtare.....	15
8.5 Puna e Komiteteve Teknike.....	15
8.6 Të drejtat e autorit për palët e treta.....	15
8.7 Patenta.....	16
8.8 Shpërndarja dhe shitja e standardeve / dokumenteve të standardizimit	16
8.9 Mbrojtja e të dhënave	16
9 Roli i DPS-së si një Organ Kombëtar i Standardizimit në Organizatat Ndërkombëtare dhe Europiane të Standardeve.....	16
9.1 Të përgjithëshme	16
9.2 Procedurat ndërkombëtare dhe evropiane	17
9.3 Detyrimet brenda standardizimit ndërkombëtar dhe evropian	17
10 Mosmarrëveshjet dhe apelimet	18
10.1 Mos-arritja e konsensusit në BDS /TC	18
10.2 Mosmarrëveshjet në Komitetet Teknike të DP. Mosmarrëveshjet për përbërjen e komiteteve dhe përfaqësimin duhet të paraqiten në Bordin Teknik.....	18
10.3 Politika e apelimit.....	18
11 Përdorimi i standardeve	19
11.1 Statusi vullnetar i standardeve	19
11.2 Verifikimi i konformitetit me kërkesat standarde.....	20
11.3 Vlerësimi i konformitetit me kërkesat e rregullores ose kontratës	20
11.4 Referenca ndaj standardeve në rregullore dhe kontrata.....	20
BIBLIOGRAFIA	22

1 Qëllimi

1.1 Objektivat

Kjo pjesë e Rregullores përmban kuadrin e përgjithshëm të punës së standardizimit dhe përshkruan në veçanti parimet dhe procedurat e zbatueshme gjatë hartimit dhe / ose adoptimit dhe miratimit të standardeve, si dhe organet teknike, aspektet ligjore në lidhje me standardet dhe përdorimin e tyre, përgjegjësitë dhe botimet e DPS.

1.2 Referencat normative

Dokumentet e mëposhtme, tërësisht ose pjesërisht, janë referuar në mënyrë normative në këtë dokument dhe janë të domosdoshme për zbatimin e tij. Për referencat me datë, vlen vetëm botimi i cituar. Për referencat pa data, vlen edicioni i fundit i dokumentit të referuar (përfshirë ndryshimet e tij).

Rregullat e punës dhe procedurat për veprimtaritë kombëtare të standardizimit, Pjesa 2: Organizimi i aktiviteteve të standardizimit;

Rregullat e punës dhe procedurat për veprimtaritë kombëtare të standardizimit, Pjesa 3: Struktura, përmbajtja dhe përbërja e Standardeve Shqiptare;

SSH EN 45020:2006 "Standardizimi dhe aktivitetet që lidhen me të. Fjalor i përgjithshëm" (Udhëzuesi 2:2004 e ISO/IEC) Pjesa 1, Direktivat e ISO/IEC: "Suplementet e Konsoliduara të ISO-s – Procedurat specifike për ISO, 2020, <https://www.iso.org/directives-and-policies.html>

Kodi i Praktikës së Mirë për Përgatitjen, Miratimin dhe Zbatimin e Standardeve të Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT), <https://tbtcode.iso.org/sites/wto-tbt/home.html>

Politikat dhe procedurat e ISO-s për të drejtat e autorit, të drejtat e shfrytëzimit të të drejtave të autorit dhe shitjet e publikimeve të ISO-s (ISO POCOSA 2017), www.iso.org

Udhëzuesi 10:2017 e CEN-CENELEC "Politikat për shpërndarjen, shitjet dhe të drejtat e autorit të Publikimeve të CEN-CENELEC, <https://www.cencenelec.eu/standards/Guides/Pages/default.aspx>

Marrëveshja për bashkëpunimin teknik midis ISO dhe CEN (Marrëveshja e Vjenës), <https://www.cencenelec.eu/intcoop/StandardizationOrg/Pages/default.aspx>

Udhëzuesi 13 i CENELEC, Marrëveshja e IEC – CENELEC për planifikimin e përbashkët të punës së re dhe votimin paralel (Marrëveshja e Frankfurtit),

<https://www.cenelec.eu/membersandexperts/referencematerial/cenelecguides.html>

<https://www.cenelec.eu/membersandexperts/referencematerial/cenelecguides.html>

2 Termat dhe përkufizimet

Në këtë pjesë të Rregullores "Rregullat dhe Procedurat e Aktiviteteve Kombëtare të Standardizimit", përdoren termat dhe përkufizimet e përcaktuara në Ligjin Nr. 9870/2008, të ndryshuar, si dhe termat e mëposhtëm, që janë në përputhje me ato të dhëna në SSH EN 45020: 2006 "Standardizimi dhe aktivitetet që lidhen me të - Fjalor i përgjithshëm" dhe në Rregulloren e Brendshme të CEN & CENELEC, Pjesa 2, dhe kanë kuptimet e mëposhtme:

2.1 Standardizimi

Aktiviteti i krijimit, për çështje aktuale ose në zhvillim, të rregullave / dispozitave, për përdorim të ndërsjellë dhe të përsëritur, me qëllimin e arritjes së një niveli optimal të rregullit në një kontekst të caktuar.

Shënim 1: Në veçanti, aktiviteti konsiston në procesin e formulimit, botimit dhe zbatimit të standardeve.

Shënim 2: Përfitime të rëndësishme nga standardizimi janë përmirësimi i përshtatshmërisë së produkteve, proceseve dhe shërbimeve për qëllimin që ato krijohen, ulja e barrierave teknike në tregti dhe lehtësimi i bashkëpunimit teknologjik.

2.2 Fusha e standardizimit

Fusha e standardizimit (e kundërshtuar) e subjekteve të lidhura me standardizimin.

Shënim: Inxhinieria, transporti, bujqësia dhe sasi të dhe njësitë, për shembull, mund të konsiderohen si fusha të standardizimit.

2.3 Standard

Dokument, i krijuar me konsensus dhe i miratuar nga një organ i njohur, që siguron për përdorim të përbashkët dhe të përsëritur rregullat, udhëzimet ose karakteristikat për aktivitetet ose rezultatet e tyre, që synojnë arritjen e një shkalle optimale rregulli në një kontekst të caktuar.

Shënim: Standardet duhet të bazohen në rezultate të konsoliduara të shkencës, teknologjisë dhe përvojës, dhe të synojnë promovimin e përfitimeve optimale të komunitetit.

2.4 Dokumente standardizimi

Çdo dokument i miratuar dhe i publikuar nga organet evropiane dhe ndërkombëtare dhe i miratuar nga organet kombëtare të standardizimit, siç janë specifikimet teknike, raportet teknike, manualët dhe marrëveshjet teknike të posaçme, të cilat janë në dispozicion të publikut.

2.5 Draft Standardi

Një artikull pune në programin e 6^{të} mujorit të standardeve të DPS-së, i cili synohet të publikohet si një standard i ri, i ndryshuar ose i rishikuar.

2.6 Standardi Evropian (EN)

Një standard i miratuar dhe publikuar nga ETSI dhe CEN dhe CENELEC, që mbart me vehte detyrimin e zbatimit si një standard kombëtar identik dhe shfuqizimin e standardeve kombëtare që konfliktojnë ato euroiane e ndërkombëtare.

Shënim në hyrje: "Standard i harmonizuar" është një term i përdorur në Rregulloren (BE) Nr. 1025/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, që do të thotë: një Standard Evropian i miratuar në bazë të një kërkesë të bërë nga Komisioni Evropian për zbatimin e legjislacionit të harmonizuar të Unionit.

2.7 Standard Ndërkombëtar (ISO/IEC)

Një standard i miratuar dhe publikuar nga ISO ose IEC i cili vihet në dispozicion të publikut.

2.8 Specifikime Teknike (TS)

Një dokument i miratuar dhe publikuar nga ETSI dhe CEN dhe CENELEC, i cili në të ardhmen mund të botohet si një Standard Evropian (EN), por për të cilin:

- a) Mbështetja e nevojshme për t'a adoptuar atë si një EN nuk mund të arrihet;
- b) Subjekti / lënda që trajtohet është teknikisht e pakonsoliduar; ose
- c) Ekziston një arsye tjetër që parandalon botimin e menjëhershëm të tij si EN.

2.9 Raporti Teknik (TR)

Një dokument i miratuar dhe publikuar nga CEN-CENELEC, që përmban materiale informuese dhe i cili është i përshtatshëm për t'u botuar si një EN ose si TS.

Shënim: Një TR mund të përmbajë p.sh. të dhëna nga një pyetësor i realizuar nga anëtarët e CEN-CENELEC, të dhëna mbi punën e organeve të tjera ose të dhëna mbi nivelin e zhvillimit teknologjik në lidhje me standardet kombëtare për një çështje të veçantë.

2.10 Zhvillimi teknologjik

Shkalla e aftësisë teknike e arritur në një kohë të caktuar në drejtim të produkteve, proceseve dhe shërbimeve, bazuar në arritjet e konsoliduara në shkencë, teknologji dhe përvojë.

2.11 Udhëzues

Një dokument i miratuar dhe publikuar nga CEN ose CENELEC, i cili ofron rregulla, udhëzime, këshilla ose rekomandime në lidhje me standardizimin evropian.

2.12 Dokument i harmonizuar (HD)

Standard i CENELEC, që mbart me vehte detyrimin për t'u zbatuar në nivel kombëtar, të paktën me njoftimin publik të numrit dhe titullit HD dhe me shfuqizimin e çdo standardi kombëtar në konflikt me të.

2.13 Marrëveshja e punës CEN / CENELEC (CĒA)

Dokument i CEN / CENELEC, i krijuar nga një Ëorkshop, i cili pasqyron një marrëveshje midis individëve të identifikuar dhe organizatave përgjegjëse për përmbajtjen e tij.

2.14 Amendimi

Dokumenti plotësues i një EN (dhe HD për CENELEC), i cili ka qarkulluar tek anëtarët kombëtar të CEN / CENELEC për zbatimin kombëtar, për t'u lexuar në lidhje me atë EN (dhe HD për CENELEC) dhe i cili ndryshon dispozitat teknike të atij EN (dhe HD për CENELEC).

2.15 Korigjim

Dokument plotësues për një ose disa versione gjuhësore të një botimi të CEN / CENELEC, i cili korigjon një ose më shumë gabime ose paqartësi të paraqitura pa dashje gjatë hartimit ose botimit dhe që mund të çojnë në zbatim jo korrekt ose të pasigurtë të atyre versioneve.

2.16 Standardet Kombëtare Konfliktuese

Një standard kombëtar, me të njejtën fushëveprimi me një EN (dhe HD për CENELEC), duke përfshirë kërkesat që bien ndesh me kërkesat e EN (dhe HD për CENELEC).

2.17 Modifikim i zakonshëm

Ndryshimet, modifikimet ose fshirjet e miratuara nga CEN / CENELEC, të asaj pjese të përmbajtjes së një dokumenti të mundshëm miratimi të CEN / CENELEC, që formojnë dhe bëhen pjesë e EN (dhe HD për CENELEC).

2.18 Kusht special kombëtar

Karakteristikë ose praktikë kombëtare që nuk mund të ndryshohet as për një periudhë të gjatë, si p.sh. ndryshimi i klimës ose kushtet e sistemit elektrik tokësor (tokëzimi).

2.19 A-devijim

Modifikimi, shtesa ose fshirja nga përmbajtja e një EN (dhe HD për CENELEC), duke reflektuar një situatë kombëtare, si rezultat i rregulloreve/legjislacionit, ndryshimi i të cilave është për momentin jashtë kompetencës së DPS-së si anëtar kombëtar CEN / CENELEC.

2.20 Data e miratimit (dad)

Data kur Bordi Teknik i DPS-së (BT) miraton programin 6-mujor të punës, i cili përmban projekt standardet shqiptare (përfshirë të gjitha botimet e CEN, CENELEC, ETSI, ISO dhe IEC) të propozuara për t'u miratuar si SSH (Standardet Shqiptare) dhe / ose si DS.

2.21 Data e njoftimit (doa)

Data e shpalljes (në faqen e internetit të DPS) për të marrë komente publike për secilin nga projekt-standardet e propozuara në programin e punës 6-mujore.

2.22 Data e publikimit (dop)

Data kur projekt standardet e propozuara në planin 6-mujor të punës, miratohen si Standarde Shqiptare (SSH) me vendim të Drejtorit të Përgjithshëm të DPS, vendim i cili regjistrohet në protokoll.

2.23 Data e shfuqizimit (dow)

Data kur një Standard Shqiptar (SSH) ose DS është shfuqizuar, sepse është zëvendësuar nga një EN ose një standard ndërkombëtar me vendim të Drejtorit të Përgjithshëm të DPS, i cili regjistrohet në protokoll.

2.24 Trupa Kombëtare e Standardeve

Autoriteti i Standardeve, i njohur në nivel kombëtar, i cili ka të drejtën të jetë një anëtar / përfaqësues kombëtar në organet ndërkombëtare dhe rajonale të standardizimit.

Shënim: DPS me ligj është organi kombëtar i standardizimit në Republikën e Shqipërisë, i njohur nga OBT në nivel rajonal dhe ndërkombëtar.

2.25 Konsensus

Marrëveshje e përgjithshme, e karakterizuar nga mungesa e kundërshtimit të vazhdueshëm për çështje thelbësore nga secila nga palët e interesuara dhe nga një proces, i cili përfshin marrjen parasysh të pikëpamjeve të të gjitha palëve të interesuara në proces, dhe i cili zgjidh / pajton çdo argument konfliktual.

Shënim: Konsensusi nuk do të thotë unanimitet.

2.26 Rregullore

Një document, i cili përcakton rregulla ligjore të detyrueshme, të aprovuara nga një autoritet i nivelit qendror ose lokal.

2.27 Rregull Teknik

Një akt ligjor ose nënlighor, që siguron / përcakton kërkesat teknike, qoftë drejtpërdrejt ose duke iu referuar një standardi ose duke përfshirë përmbajtjen e një standardi, ose specifikimet teknike dhe / ose një kod praktike.

2.28 Kodi i Praktikës

Një dokument, që rekomandon praktikën ose procedurat për projektimin, prodhimin, instalimin, mirëmbajtjen dhe përdorimin e pajisjeve, strukturave ose produkteve.

2.29 Dokument Normativ

Një dokument që përcakton rregulla, udhëzime ose karakteristika për aktivitetet ose rezultatet e tyre.

Shënim: Termi "dokument normativ" është një term i përgjithshëm, duke përfshirë standardet, specifikimet teknike, kodet e praktikave dhe rregulloret.

3 Qëllimi i Standardizimit

Qëllimi i përgjithshëm i standardizimit, i shpjeguar në pikën 2.1 më lart, mund të ketë një ose më shumë qëllime specifike për ta bërë një produkt, proces ose shërbim të përshtatshëm për qëllimin e funksionit. Qëllime të tilla mund të jenë, por nuk kufizohen në, kontrole të ndryshme, përputhshmërinë e përdorimit, ndërveprim, shëndetin, sigurinë, mbrojtjen e mjedisit, mbrojtjen / ruajtjen e produkteve, mirëkuptimin e ndërsjelltë, ecurinë ekonomike, tregtinë. Ato gjithashtu mund të jenë mbivendosëse ose me shumë qëllime në të njëjtën kohë.

3.1 Adekuat për qëllimin e krijimit

Aftësia e një produkti, procesi ose shërbimi për t'i shërbyer një qëllimi specifik në kushte të veçanta / specifike.

3.2 Përputhshmëri

Përshtatshmëria e produktit, procesit ose e shërbimit për të përmbushur kërkesat përkatëse.

3.3 Ndërveprimi

Aftësia e një produkti, procesi ose shërbimi, që do të përdoret në vend të një tjetri, duke përmbushur të njëjtat kërkesa.

Shënim 1: Aspekti funksional i ndërveprimit quhet "ndërveprim funksional" dhe aspekti dimensional quhet "ndërveprimi dimensional".

3.4 Kontrollat e ndryshme

Zgjedhja e numrit optimal të madhësive ose llojeve të produkteve, proceseve ose shërbimeve për të përmbushur nevojat parësore.

3.5 Siguria

Liria nga rreziqet dhe dëmtimet e papranueshme.

Shënim 1: Në standardizim, siguria e produkteve, proceseve dhe shërbimeve përgjithësisht konsiderohet të arrijë një ekuilibër optimal për një sërë faktorësh, përfshirë faktorë jo-teknikë si sjellja njerëzore, të cilat do të zvogëlojnë rrezikun e dëmtimit të personave dhe dëmtimin e mallrave në një nivel të pranueshëm.

3.6 Mbrojtjen e mjedisit

Mbrojtja e mjedisit nga dëmtimet e papranueshme nga efektet e produkteve, proceseve dhe shërbimeve.

3.7 Mbrojtja e produktit

Mbrojtja e një produkti ndaj kushteve klimatike ose kushteve të tjera negative gjatë përdorimit, transportit ose ruajtjes së tij.

4 Konteksti i standardizimit

4.1 I përgjithshëm

Standardizimi është një veprimtari që përfshin krijimin e standardeve të bazuara në konsensus dhe dokumenteve të standardizimit, miratimin e tyre nga organet e njohura dhe zbatimin vullnetar të këtyre dokumenteve për përfitime publike.

Standardet në vetvehte nuk imponojnë ndonjë detyrim për zbatim. Rregulloret, kontratat, p.sh., të cilat ligji kërkon të zbatohen, mund t'i referohen standardeve në atë mënyrë që ta bëjnë të detyrueshme përputhshmërinë me to.

Shënim: Shpjegimet në lidhje me statusin vullnetar të standardeve dhe përdorimin e tyre, për referimet në rregulloret dhe kontratat dhe për qëllime të vlerësimit të konformitetit, janë dhënë në pikën 11.

4.2 Llojet e standardeve dhe dokumenteve të standardizimit

Standardet përgatiten për arsye të ndryshme dhe për qëllime të ndryshme, p.sh. standarde që ofrojnë dispozita për produkte, procese dhe shërbime, metodat e provës, standardet e ndërfaqes, standardet e terminologjisë, kodet e praktikave të mira dhe të tjera. Prandaj, do të bëhet një dallim i qartë midis një specifikimi (i cili përshkruan kërkesat që duhen përmbushur) dhe një kodi të praktikës së mirë (dokumenti, rekomandimi i mënyrës së veprimit).

Dokumentat e standardizimit, përveç standardeve, hartohen gjithashtu, të tilla si - specifikimet teknike, raportet teknike, udhëzuesit, kodi i praktikës, etj.

Një ndryshim i rëndësishëm midis standardeve dhe dokumenteve të tjera të standardizimit është niveli i kërkuar i konsensusit për miratimin e tyre. Standardet dhe specifikimet teknike përmbajnë kërkesa që duhet të përmbushen nga produktet, proceset dhe shërbimet (kërkesat normative), ndërsa llojet e tjera të dokumenteve të standardizimit përmbajnë vetëm rekomandime.

Përmbajtja e çdo lloj standardi mund të ndahet në elemente normative (thelbësore) dhe elementë të tjerë, të cilët janë informues dhe dallohen nga konteksti dhe formulimi (shiko Rregullat e Punës të procedurave për Aktivitetet Kombëtare të Standardizimit, Pjesa 3).

4.3 Nivelet e sistemit të standardizimit

Standardizimi kryhet në nivel ndërkombëtar, rajonal dhe kombëtar, siç tregohet në Tabelën 1 më poshtë. Standardizimi ndërkombëtar dhe rajonal arrihet kryesisht përmes kontributit të përbashkët të organeve kombëtare të standardizimit.

Organizatat ndërkombëtare dhe rajonale janë të lidhura përmes marrëveshjeve të bashkëpunimit së bashku me organet kombëtare të standardeve, formojnë sistemin global të standardizimit. Ata kanë adoptuar procedura dhe praktika të përbashkëta pune.

Organizatat e standardizimit në nivele të ndryshme:

Tabela 1

Niveli	Organizata
Ndërkombëtar	Organizata Ndërkombëtare për Standardizimin (ISO)
	Komisioni Ndërkombëtar Elektroteknik (IEC)

	Unioni Ndërkombëtar i Telekomunikacionit (ITU)
Rajonal (Evropian)	Komiteti Evropian për Standardizimin (CEN)
	Komiteti Evropian për Standardizimin Elektroteknik (CENELEC)
	Instituti Evropian i Standardeve të Telekomunikacionit (ETSI)
Kombëtar	Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit (DPS)

Si organi kombëtar i standardeve në Republikën e Shqipërisë, DPS është përgjegjëse për standardizimin kombëtar në të gjitha fushat e ekonomisë, përfshirë telekomunikacionin dhe e përfaqëson atë në organizatat ndërkombëtare dhe rajonale (evropiane) të standardizimit.

5. Standardizimi për përfitimin e publikut

Nga këndvështrimi publik, objektivat kryesore të hartimit të standardeve janë:

- Sigurimi i një baze të përbashkët për vlerësimin e performancës së produkteve, proceseve ose shërbimeve, veçanërisht në lidhje me sigurinë dhe parandalimin e aksidenteve;
- Sigurimi i kriterëve të qarta teknike për qëllime kontraktuale ose ligjore në bazë të arritjeve teknologjike dhe shkencore;
- Pranimi dhe përdorimi i tyre në mënyrë universale.

5.1 Cilësia e mallrave dhe shërbimeve

Standardizimi duhet të synojë të rrisë kënaqësinë e përdoruesve të mallrave dhe shërbimeve. Standardet duhet të zhvillohen për të marrë parasysh kërkesat e përdoruesit dhe mënyrën e përmbushjes së tyre. Kërkesat më tipike të përdoruesit për cilësi, përsa i përket përshtatshmërisë për përdorim, përfshijnë: besueshmërinë, përputhshmërinë, shkëmbimin dhe lehtësinë / kënaqësinë e klientit.

5.2 Përdorimi efektiv i burimeve

Standardizimi duhet të synojë të rrisë efektivitetin dhe të ekonomizojë përdorimin e burimeve. Kjo mund të arrihet duke kontrolluar diversitetin, përdorimin e kujdesshëm, zvogëlimin e humbjeve dhe shkurtimin / kursimin e kohës, shpërndarjen dhe mirëmbajtjen në mënyrë efektive. Ndonëse zvogëlimi i diversitetit mund të zvogëlojë zgjedhjen e klientit, efektiviteti më i madh që lejon standardizimi mund të përdoret për të ulur kostot dhe për të përmirësuar cilësinë për konsumatorin.

5.3 Promovimi i tregtisë

Standardizimi duhet të mbështesë kushtet e promovimit të tregtisë, veçanërisht tregtisë ndërkombëtare. Standardizimi ndihmon në korrektësinë e marrëdhënieve gjatë shkëmbimeve tregtare, në blerjen e mallrave dhe shërbimeve, duke marrë parasysh nevojat e përdoruesit dhe të prodhuesit. Standardizimi mund të ndihmojë në uljen e barrierave tregtare, të shkaktuara nga ndryshimet në praktikat kombëtare ose interesat individuale, për të patur avantazhe të padrejta. Ai duhet të promovojë komunikim të qartë midis palëve në një formë të përshtatshme për t'u përdorur në dokumentet detyruese ligjore.

Marrëveshja e Organizatës Botërore të Tregtisë për Barrierat Teknike në Tregti (OBT/TBT) ka njohur

kontributin e rëndësishëm, që përdorimi i standardeve ndërkombëtare dhe sistemeve të vlerësimit të konformitetit, mund të japin në përmirësimin e efikasitetit të prodhimit dhe lehtësimin e tregtisë ndërkombëtare.

6 Parimet e hartimit të standardeve

Standardet duhet të jenë:

- a) të domosdoshme dhe të kërkuara;
- b) të përdorshme;
- c) të pranuar në nivelin më të gjerë të mundshëm;
- d) të paanshme;
- e) të planifikuara.

6.1 Standardet e nevojshme dhe të kërkuara

Standardet duhet të zhvillohen aty ku ka nevojë për standardizim dhe gatishmëri midis të gjitha palëve të bien dakord për standardet që kërkojnë. Duhet të ketë një mbështetje të gjerë për të ndërtuar besimin se mund të arrihet konsensusi.

6.2 Standardet për përdorim

Standardizimi kërkon angazhim vullnetar për të filluar hartimin e një standardi dhe për ta zbatuar atë. Hartimi i një standardi është i vlefshëm vetëm nëse ai përdoret. Kërkesat e përdoruesit për një standard duhet të kuptohen mirë që në fillim dhe të merren parasysh gjatë hartimit të tij.

6.3 Standarde të pranuar gjerësisht

Standardizimi duhet të zhvillohet në mënyrë të tillë që të përfshijë nivelin më të gjerë të mundshëm, i cili konsiston në marrjen në konsideratë të kërkesave të palëve të interesuara brenda një afati kohor të pranueshëm. Kur është e mundur, nga organet kombëtare të standardizimit, duhet të bëhen përpjekje që të punojnë në standardizimin ndërkombëtar dhe rajonal, në vend që të hartojnë standarde specifike kombëtare.

6.4 Standardet e paanshme

Standardet nuk duhet të japin përparësi të dukshme për produktet ose shërbimet e:

- a) një furnizuesi të veçantë;
- b) një grupi të veçantë njerëzish, që kanë interesa të përbashkëta tregtare;
- c) një industri të veçantë të një vendi ose vendeve të veçantë.

6.5 Standardet e planifikuara

Ekziston nevoja për të planifikuar kur dhe si është e përshtatshme të standardizohet, veçanërisht në fushat me zhvillim të shpejtë të teknologjisë. Nga njëra anë, futja e ideve të reja mund të pengohet nëse standardi harton dhe projektin metodat shumë shpejt. Nga ana tjetër, nëse standardizimi nuk fillon në kohën e duhur, një numër i madh i zgjidhjeve specifike mund të jenë të padobishme për të përdorur burimet, duke krijuar kështu konfuzion midis përdoruesve.

Standardizimi kështu bëhet shumë i vështirë, në mos i pamundur.

Planifikimi i një standardi është kryesisht një proces zgjedhjeje për atë që palët e interesuara janë të gatshme të bien dakord kur përgatisin standardin dhe vendosin një kuadër kohor të caktuar për të zgjidhur çështje të rëndësishme.

Kur propozojnë një draft standard, DPS dhe BT marrin parasysh nëse:

- a) ka nevojë për atë standard;
- b) mund të arrihet dakordësia brenda një kohe të arsyeshme;

- c) pasi të publikohet, ai mund të përditësohet me zhvillimet më të fundit;
- d) ekziston një treg për standardin (duke patur parasysh gjithashtu, se shitjet e ulta vetëm nuk duhet të jenë kurrë një arsye për të mos hartuar ose miratuar standardin).

6.6 Kriteret e performancës

Standardet duhet të specifikojnë performancën e kërkuar nga produktet, proceset ose shërbimet sesa të përshkruajnë formën e materialeve të përfshira. Kjo lejon një liri më të madhe për të hartuar e prodhuar dhe për të inkurajuar lëvizjen e lirë të mallrave.

6.7 Vlerësimi i konformitetit

Është e rëndësishme që një standard të përmbajë një deklaratë të qartë se si mund të vlerësohet përputhshmëria me kërkesat e tij (p.sh. specifikimi i një metode matjeje apo i një metode analize).

Mënyra e shkrimit të secilit standard, duhet të mundësojë që konformiteti me kërkesat e tij të vlerësohet në të njëjtën mënyrë nga pala e parë (furnizuesi), pala e dytë (blerësi) ose nga një palë e tretë e pavarur.

Vlerësimi i konformitetit kundrejt një standardi, nga një palë e tretë, është i lirë të bëhet apo të ofrohet si shërbim, por në asnjë mënyrë ai nuk duhet të bëhet i detyrueshëm nga zbatimi i një standardi vullnetar. Kjo do të thotë p.sh. se një standard nuk duhet të kërkojë që produkti të ketë një markë certifikimi. Çdo lloj mundësie për certifikim duhet të përfshihet si një element informues.

7 Parimet e standardizimit

Procesi i arritjes së objektivave të standardizimit bazohet në respektimin e parimeve të standardizimit:

- a) Njohja e zhvillimeve më të fundit teknologjike, duke i dhënë përparësi marrëveshjeve ndërkombëtare dhe përdorimit të rezultateve të standardizimit evropian dhe atij ndërkombëtar;
- b) Konsensusi;
- c) Gjithëpërfshirja dhe pjesëmarrja e gjerë në komitetet teknike;
- d) Transparenca;
- e) Rregullat për hartimin dhe paraqitjen;
- f) E drejta e autorit.

7.1 Zhvillimet më të fundit të teknologjisë, marrëveshjet ndërkombëtare dhe rezultatet e standardizimit evropian dhe ndërkombëtar

Standardizimi është një aktivitet që përcakton rregulla, të cilat përfaqësojnë nivelin e zhvillimit teknologjik të arritur në fusha të ndryshme të biznesit dhe të jetës.

Standardizimi bazohet gjithnjë e më shumë në marrëveshjet ndërkombëtare. Organizatat Evropiane të Standardizimit, bazuar në marrëveshjet, duhet të përpiqen të miratojnë standarde ndërkombëtare në vend që të zhvillojnë standardet e tyre të reja (p.sh. Marrëveshja e Vjenës dhe Marrëveshja e Frankfurtit). Organet Kombëtare të Standardizimit, nga ana tjetër, marrin pjesë në punën e organizatave ndërkombëtare dhe evropiane për standardizimin, duke shmangur kështu dyfishimin e përpjekjeve dhe arritjen e një niveli të lartë përputhshmërie.

Në bazë të marrëveshjeve ndërkombëtare, një standard kombëtar shqiptar mund të hartohet vetëm për një objekt të tillë, për të cilin nuk ka standarde ndërkombëtare ose evropiane, dhe kur projekt-standardet ndërkombëtare ose evropiane nuk kanë filluar të jenë në përgatitje e sipër.

7.2 Konsensus

Standardet hartohen dhe miratohen mbas arritjes së një marrëveshjeje midis pjesëmarrësve në procesin e hartimit.

Konsensusi, i cili kërkon zgjidhjen e kundërshtimeve thelbësore, është një parim thelbësor procedural dhe një kusht i domosdoshëm për përgatitjen e standardeve, të cilat do të pranohen dhe përdoren gjerësisht. Megjithatë është e nevojshme që puna teknike për hartimin e standardeve të përparojë me shpejtësi, kohë e mjaftueshme kërkohej përpara fazës së miratimit për diskutimin, negocimin dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të rëndësishme teknike.

Procesi i arritjes së konsensusit, siç përcaktohet në 2.5.6 dhe në interpretim të Pjesës 1 të Direktivave të ISO / IEC: "Suplementi i konsoliduar i ISO-s - Procedurat specifike për ISO, 2020", lejon shprehjen e shumë pikëpamjeve të ndryshme, ndërkohë që standardi është hartuar.

"Kundërshtime të qëndrueshme" janë pikëpamjet e shprehura në procesverbalet e mbledhjeve të Komiteteve Teknike (TC), grupeve të punës (GP) ose grupeve të tjera dhe të cilat ngrihen/paraqiten nga një pjesë e konsiderueshme e palëve të interesit. Nacioni "palë interesi" do të ndryshojë në varësi të dinamikës së komitetit teknik dhe përcaktohet, në këtë mënyrë, nga drejtuesit e komisionit – Menaxherët e Komitetit Teknik (TC) / Grupit të Punës (WG), që mund të jetë (Kryetari / Shefi i grupit të punës) - rast pas rasti.

Nga ana tjetër, ata që shprehin "kundërshtime të qëndrueshme" kanë të drejtë të dëgjohen dhe rekomandohet qasja e mëposhtme kur do të deklarohet një kundërshtim i qëndrueshëm:

– Drejtuesi, duhet së pari, të vlerësojë nëse kundërshtimi mund të konsiderohet si "kundërshtim i qëndrueshëm", d.m.th. nëse kundërshtimi mbështetet nga një pjesë e konsiderueshme e palëve të interesuara. Nëse nuk është ky rasti, drejtuesi do të regjistrojë kundërshtimin (d.m.th. në procesverbal, regjistria, etj.) dhe do të vazhdojë të drejtoje punën për hartimin e dokumentit.

– Nëse drejtuesi përcakton se ekziston një "kundërshtim i qëndrueshëm", kjo duhet të kërkohej të provoni dhe të zgjidhet me mirëbesim. Sidoqoftë, një kundërshtim i qëndrueshëm nuk do të thotë një e drejtë vetoje. Detyrimi për zgjidhjen e "kundërshtimeve të qëndrueshme" nuk nënkupton detyrimin për zgjidhjen me sukses të tyre.

– Në rast dyshimi, nëse një projekt ka mbështetjen e mjaftueshme apo jo, bëhet miratimi me votim, kur dy të tretat e anëtarëve, në votim në TC ose GP përkatëse, kanë një votë pozitive. Gjithsesi, të gjitha mendimet e kundërta regjistrohen.

7.3 Pjesëmarrje e gjerë në Komitetet Teknike

Procesi i hartimit të standardeve duhet të sigurojë përfaqësimin e një game të gjerë të palëve të interesuara dhe asnjëra palë prej tyre nuk duhet të dominojë palët e tjera.

7.4 Transparenca

Miratimi i standardeve mbështetet në konsultimin publik gjatë hartimit të tyre. Gjatë përgatitjes së standardeve kombëtare, evropiane dhe ndërkombëtare, njoftimet publike bëhen për: "qëllimin e përgatitjes së një standardi specifik" dhe të fazës së "publikimit për opinionin publik të projekt standardeve". Ato promovojnë njohjen e punës që bëhet dhe u japin të gjithëve mundësinë për të kontribuar.

7.5 Rregullat për përgatitjen e standardeve

Standardet duhet të përgatiten me kujdes dhe saktësi, shpesh duke marrë parasysh aspektet kontraktuale dhe nganjëherë referencat e tyre në legjislacion. Rregullat mbi strukturën dhe përmbajtjen e standardeve kombëtare shqiptare nuk duhet të bien ndesh me ato të përgatitjes së standardeve ndërkombëtare ose evropiane (shiko Pjesën III të Rregullores së Punës të Aktiviteteve Kombëtare të Standardizimit).

8 Aspekte Ligjore

8.1 Përgjegjësia e DPS

Si organ kombëtar i standardizimit në Shqipëri, DPS është përgjegjëse për publikimin dhe vënien në dispozicion të standardeve dhe dokumenteve të standardizimit. DPS ka të drejtë të kontribuojë në hartimin e standardeve ndërkombëtare dhe kjo e drejtë bazohet në marrëveshjet përkatëse.

8.2 Përgjegjësitë e organeve teknike

Organet teknike janë përgjegjëse për hartimin e standardeve Shqiptare. Ato duhet të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për të siguruar që standardet janë të lira nga gabimet.

Asnjë standard nuk duhet të shkruhet në atë mënyrë që të shërbejë si bazë për pranimin e produkteve që nuk janë në përputhje me rregullat (përfshirë proceset ose shërbimet), nga një blerës që kërkon produktin sipas atij standardi.

Kur një Komitet Teknik identifikon, pas publikimit të një standardi, një gabim ose disa gabime, që mund të çojnë në pasoja të rënda, gabimi, së bashku me të gjitha informacionet, duhet t'i referohen Drejtorit të Përgjithshëm të DPS, i cili vlerëson nëse duhet të ndërmerren veprime korrigjuese.

Çdo anëtar ose ekspert i Komitetit Teknik, të cilit nga instanca të ndryshme juridike i kërkohet të shprehet si ekspert në një procedurë ligjore, do ta bëjë të qartë se ai / ajo shprehet për aftësinë e tij / saj personale. Ai / ajo nuk lejohet të bëjnë deklaratat në emër të DPS, përveç nëse ai / ajo është i autorizuar nga autoritetet e DPS-së ta bëjë këtë.

8.3 Pronësia intelektuale dhe të drejtat e autorit

Në zbatim të Ligjit Nr. 9870, datë 4.2.2008 "Për Standardizimin", të ndryshuar, DPS zotëron pronësinë intelektuale dhe të drejtat e autorit për të gjitha standardet dhe dokumentet Shqiptare të standardizimit.

8.4 Riprodhimi i standardeve kombëtare

Në rrethana normale, asnjë pjesë e standardeve kombëtare nuk duhet të riprodhohet në çfarëdo lloj forme pa marrë më parë lejen me shkrim nga DPS.

8.5 Puna e Komiteteve Teknike

Kontributet e dhëna nga anëtarët dhe ekspertët e organeve teknike, gjatë përgatitjes së standardeve kombëtare, ndërkombëtare dhe evropiane dhe dokumenteve të tjera që lidhen me to, do të pranohen të përfshihen në një standard dhe dokument standardizimi, siç jepet nga ata, pa modifikime. Në përputhje me këtë, anëtari i Komitetit Teknik dhe eksperti përkatës, duhet të transferojnë pjesërisht ose të gjitha të drejtat e autorit në DPS; dhe të gjitha të drejtat e autorit në materialet dhe tekstet ku ka kontribuar do t'i jepen DPS-së dhe / ose organizatave ndërkombëtare dhe evropiane, të cilat janë plotësisht përgjegjëse për ndërmarrjen e veprimeve të duhura në mbrojtje të të drejtave të autorit, të dhëna asaj/atyreve. Anëtarët e komitetit dhe ekspertët, duhet të konfirmojnë në mënyrë të arsyeshme, miratimin e tyre për dhënien e të drejtës së autorit (me formën / deklaratën e përcaktuar qartë) të kërkuar nga DPS dhe / ose nga organizatat përkatëse ndërkombëtare dhe evropiane të standardeve.

Shënim: Kur kontributi i një anëtari ose eksperti të komitetit përfshihet në standard, plotësisht ose pjesërisht, kontribuesi rezervon të drejtën ta përdorë atë për qëllimet e tij / saj.

8.6 Të drejtat e autorit për palët e treta

Një standard nuk mund të përfshijë asnjë pjesë që shkel të drejtat e autorit të një pale tjetër, përveç nëse është marrë më parë leje nga mbajtësi i së drejtës së autorit dhe kur kjo është njoftuar/bëhet prezente në

parathënien e standardit. Nëse e drejta e autorit ekziston në një vizatim/figurë, që është e rëndësishme të përfshihet në një standard me origjinë kombëtare, vizatimi duhet të jetë si një ilustrim informues dhe jo si kërkesë e standardit.

8.7 Patenta

Organi teknik i DPS-së duhet të informohet për sa vijon:

- a) çdo patentë, që vlerësohet nga një anëtar i komitetit, se është e rëndësishme për standardin që po hartohet; dhe
- b) çdo pretendim, që një patentë është e zbatueshme për një standard, kur standardi është publikuar ose është duke u hartuar. DPS duhet të punojë me organin teknik për të rënë dakord për mënyrën më të mirë të trajtimit të këtij pretendimi. Në standard duhet të shënohet, që e drejta e autorit në këtë patentë të njihet në kohën e publikimit.

Materiali që dihet se është subjekt i një patente, duhet të përfshihet në një standard të origjinës kombëtare, nëse:

- a) është absolutisht e nevojshme;
- b) materiali nuk do të jetë në kërkesë;
- c) mbajtësi i patentës bie dakord që të sigurojë materialin në kushte të arsyeshme dhe të arritshme.

8.8 Shpërndarja dhe shitja e standardeve / dokumenteve të standardizimit

8.8.1 Politika e DPS për shpërndarjen dhe shitjen e Standardeve Ndërkombëtare dhe Evropiane dhe dokumenteve të standardizimit në territorin e Republikës së Shqipërisë është në përputhje me rregullat ndërkombëtare në lidhje me të drejtat e autorit, të drejtat e shfrytëzimit dhe shitjen e publikimeve të ISO / IEC (ISO POCOSA 2017) dhe me rregullat evropiane në lidhje me të drejtat e autorit, të drejtat e shfrytëzimit dhe shitjen e publikimeve të CEN-CENELEC (CEN-CENELEC Guida 10).

8.8.2 Politika për shpërndarjen dhe shitjen e standardeve sipas rregullave ndërkombëtare dhe evropiane zbatohet siç duhet edhe për standardet shqiptare / dokumentet e standardizimit të hartuara në nivelin kombëtar sipas Rregullave të Punës dhe procedurave për Aktivitetet Kombëtare të Standardizimit, Pjesa 2.

8.9 Mbrojtja e të dhënave

Anëtarët e organit teknik dhe ekspertët, duhet të pajisen me një fjalëkalim për hyrje të kontrolluar në sistemin e menaxhimit të dokumenteve, të përdorur për qarkullimin elektronik të dokumenteve të tyre. Qasja në sistem kërkon respektimin e kushteve, që lidhen me atë akses, i cili përfshin angazhimin për të mos përdorur të dhëna personale për qëllime të tjera nga ato që lidhen me punën e organeve teknike.

9 Roli i DPS si një Organ Kombëtar i Standardizimit në Organizatat Ndërkombëtare dhe të Standardeve

9.1 Të përgjithëshme

DPS është përgjegjëse për sigurimin e përfaqësimit të Shqipërisë në Organizatat Ndërkombëtare dhe Evropiane të Standardizimit. Organet kombëtare teknike të DPS-së do të veprojnë si "organe pasqyrë" të komiteteve teknike përkatëse ndërkombëtare dhe evropiane dhe do të sigurojnë kontributin kombëtar në këto organizma.

Shënim: Në raste të caktuara, disa komitete kombëtare mund të mbulojnë aspekte të veçanta të programit të punës së një komiteti ndërkombëtar ose evropian ose të jenë pasqyrë e disa komiteteve ndërkombëtare dhe / ose evropiane në fusha të ngjashme.

DPS do të miratojë si standarde shqiptare të gjitha standardet e hartuara nga Organizatat Evropiane të Standardizimit dhe, kur është e nevojshme dhe praktike, standardet e Organizatave Ndërkombëtare të Standardizimit.

Shënim: Ky parim sigurohet gjithashtu përmes bashkëpunimit, duke përfshirë ndarjen e punës dhe votimin paralel, në organet ndërkombëtare dhe evropiane, të zyrtarizuara nga Marrëveshja e Vjenës midis ISO dhe CEN, dhe Marrëveshjes së Frankfurtit midis IEC dhe CENELEC.

9.2 Procedurat ndërkombëtare dhe evropiane

Kur merr pjesë në aktivitetet e Organizatave Ndërkombëtare dhe Evropiane të Standardizimit, DPS-së i kërkohet të punojë në përputhje me procedurat dhe rregullat e Organizatave Ndërkombëtare / Evropiane të standardizimit.

Kur merr pjesë në punën ndërkombëtare, DPS do të ndjekë Direktivat e ISO / IEC - Pjesa 1: Procedurat për punën teknike, së bashku me shtojcën e ISO-s dhe shtojcën e IEC-s; Direktivat e ISO / IEC - Pjesa 2: Rregullat për strukturën dhe hartimin e standardeve ndërkombëtare, dhe kur është e nevojshme, Direktivat e ISO / IEC, Procedurat për punën teknike të ISO / IEC JTC 1.

Për punën Evropiane, DPS do të ndjekë Rregulloret e Brendshme të CEN / CENELEC - Pjesa 1, Pjesa 2 dhe Pjesa 3.

9.3 Detyrimet brenda standardizimit ndërkombëtar dhe evropian

Marrëveshjet e bashkëpunimit në nivel ndërkombëtar, rajonal dhe kombëtar, të cilat formojnë sistemin global të standardizimit, sigurojnë hartimin e standardeve, bazuar në konsensusin dhe zbatueshmërinë e standardeve në tregun global.

DPS zbaton rreptësisht detyrimin e saj në bazë të të gjitha kontratave dhe marrëveshjeve të nënshkuara ndërmjet DPS-së dhe Organizatave Ndërkombëtare dhe Evropiane të Standardizimit, si dhe ndërmjet saj dhe Organizmave të tjera Kombëtare të Standardizimit.

DPS, si Organi Kombëtar i Standardizimit në Republikën e Shqipërisë - anëtar i Organizatave Evropiane dhe Ndërkombëtare të Standardizimit, do të përmbushë përgjegjësitë e saj si nënshkruese e Marrëveshjes së për Barrierat Teknike në Tregti të Organizatës Ndërkombëtare të Tregtisë (OBT/TBT), Aneksi 3 i saj: Kodi i Praktikës së Mirë për Hartimin, Miratimin dhe Zbatimin e Standardeve, dhe Rregullores së BE-së nr. 1025/2012 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit "Për Standardizimin Evropian".

Një pjesë e rëndësishme e përgjegjësive të Organeve Kombëtare të Standardizimit, në lidhje me këto detyrime, është zbatimi i procedurave për njoftimin e projekt standardeve kombëtare dhe zbatimin e procedurave për "ndalesave (standstill)" për projektet, ku për të njëjtin objekt ekziston (ose është në proces hartimi) një standard evropian ose ndërkombëtar, në mënyrë që të mos dyfishohet puna dhe të mos krijohen pengesa shtesë për tregtinë.

DPS-ja i kërkon Komiteteve Teknike kombëtare të saj pasqyrë të përcaktojnë pozicionin kombëtar mbi projektin e standardeve ndërkombëtare dhe evropiane në fazat përkatëse të procedurave ndërkombëtare dhe evropiane, të cilat kërkojnë marrjen e vendimeve me konsensus.

DPS do të adoptojë të gjitha standardet evropiane si kombëtare dhe do të shfuqizojë çdo standard kombëtar që mund të jetë në konflikt me to, pavarësisht nga pozicioni i tij i shprehur gjatë votimit.

DPS do të adoptojë si standard kombëtar, standardet ndërkombëtare, për të cilat vendi ka treguar se ka një

interes të shprehur.

Detajet mbi zbatimin e këtyre detyrimeve nga DPS janë dhënë në Rregullat e Punës dhe Procedurat e Aktiviteteve Kombëtare të Standardizimit, Pjesa 2.

10 Mosmarrëveshjet dhe apelimet

10.1 Mosarritja e konsensusit në Komitetet Teknike të DPS

Në të gjitha rastet sipas Rregullave të Punës dhe Procedurave për Aktivitetet Kombëtare të Standardizimit, Pjesa 2, do të respektohet parimi i konsensusit për miratimin e standardeve / dokumenteve të standardizimit nga organet teknike, por nëse mosmarrëveshjet nuk mund të zgjidhen brenda Komitetit Teknik, do të zbatohen procedurat e mëposhtme:

10.1.1 për projekt standardet shqiptare të hartuara në nivelin kombëtar

Nëse, si rezultat i një investigimi publik mbi projekt-standardin e dytë, bëhet e qartë se nuk ka mbështetje të mjaftueshme për publikimin e tij si standard kombëtar, çështja do t'i referohet Bordit Teknik.

Bazuar në raportin e Drejtorit të Standardeve, i cili përmban të gjitha marrëveshjet ose mosmarrëveshjet dhe arsyet e pamundësisë që dokumenti të botohet si standard kombëtar, Bordi Teknik merr një vendim nëse do të vazhdojë punën me kushte të reja apo dokumente të tjera standardizimi (Specifikim Teknik, Raport Teknik, etj.) për publikim, ose projekti që do të ndalohej.

10.1.2 për draft standardet e organizatave evropiane ose ndërkombëtare të standardizimit

Në rast se një Komitet Teknik, për shkak të mendimeve kontradiktore në komitet, dështon të arrijë konsensusin pozitiv për pozicionin kombëtar, për një projekt standard ndërkombëtar ose evropian, vendimi përfundimtar nuk do të merret nga Komiteti Teknik. Sekretari i Komitetit Teknik përkatës apo i një organi tjetër teknik njofton menjëherë Bordin Teknik.

Bordi Teknik, në konsultim me kryetarin dhe sekretarin e Komitetit Teknik dhe, nëse është e nevojshme, edhe me ekspertë të tjerë kompetentë, propozon një vendim.

Nëse si rezultat i konsultimeve, Komiteti Teknik nuk ka arritur ende të arrijë konsensusin për një pozicion pozitiv kombëtar, Komiteti Teknik do të votojë në Organizatën përkatëse Ndërkombëtare ose Evropiane me "abstenim" ose me "votë negative" me arsyet përkatëse.

10.2 Mosmarrëveshjet në Komitetet Teknike të DPS-së

Mosmarrëveshjet për përbërjen e komiteteve dhe përfaqësimin, duhet të prezantohen në Bordin Teknik nga Sekretari / sekretaria e Komitetit apo e organit teknik përkatës.

10.3 Politikat e apelimet

10.3.1 Çdo anëtar apo Ndërmarrje e Vogël dhe/ose e Mesme e DPS-s mund të apelojë çdo veprim ose mosveprim të një Komiteti Teknik, të një organi tjetër pune ose të një punonjësi të DPS-së, nëse e konsideron se ky veprim ose mosveprim nuk ishte në përputhje me Ligjin Nr. 9870, datë 04.02.2008 "Për Standardizimin", të ndryshuar, po ashtu me rregullat e punës dhe procedurat për veprimtaritë kombëtare të standardizimit ose nuk është në interes të marrëdhënive tregtare, si dhe të interesave publike, siç janë siguria, shëndeti dhe mjedisi.

Ankesat për çështje që dalin nga mbledhjet ose nga votimi, duhet të dorëzohen brenda një muaji nga data e publikimit të procesverbalit të mbledhjes përkatëse ose vendimit të votimit me korrespondencë. Çështjet, objekt i ankesës mund të kenë natyrë teknike ose administrative. Ankesat për vendimet në lidhje me propozimet për Artikujt e Ri të Punës, Hartimet/Projektet e Komitetit, Draftet në fazën e marrjes së Opinionit Publik dhe Draftet Përfundimtare të Standardeve Kombëtare, Evropiane dhe Ndërkombëtare janë të pranueshme për t'u shqyrtuar, nëse:

- ato janë çështje parimore;
- përmbajtja e projekt-standardit mund të dëmtojë reputacionin e DPS-së (p.sh. niveli i ulët i sigurisë dhe cilësisë).

Të gjitha ankesat duhet të dokumentohen në mënyrë të përshtatëshme, dhe të jenë të bazuara në vëzhgimet e autorëve.

10.3.2 Ankesa e dokumentuar do të paraqitet nga autori pranë Drejtorit të Përgjithshëm të DPS, i cili do t'ja drejtojë Bordit Teknik brenda dy javësh.

10.3.3 Bordi Teknik merr vendim në përputhje me paragrafin 4 të Rregullores së Brendshme të DPS-së 009 - Për funksionimin e Bordit Teknik të DPS-së.

10.3.4 Gjatë shqyrtimit të ankesës, çdo aktivitet që është në proces do të vazhdojë, përfshirë fazën e adoptimit nga DPS / TC ose nga DPS / BT. Sidoqoftë, një dokument mund të mos miratohet dhe të vihet në dispozicion të publikut, derisa të merret një vendim mbi ankesën.

10.4 Kundërshtimi zyrtar ndaj Standardeve të Harmonizuara Shqiptare

Për shkak të kërkesës për të përmbushur në mënyrë të vazhdueshme kushtet për anëtarësim, DPS është e detyruar që kërkesat e zbatueshme për anëtarët me të drejta të plota të Organizatave Evropiane të Standardizimit d.m.th. adoptimin e standardeve evropiane, përfshirë standardet evropiane të harmonizuara (hEN), dhe shfuqizimin e standardeve kombëtare që janë në konflikt me to.

Përpunimi dhe dokumentimi i publikimit të Standardeve të Harmonizuara Shqiptare, përfshirë përpunimin e kundërshtimit zyrtar ndaj standardeve të harmonizuara Shqiptare, kryhen sipas rregullave të veçanta të DPS (aktualisht: Udhëzimi i DPS-s IP / DS / 111 për miratimin e standardeve të harmonizuara).

11 Përdorimi i standardeve

11.1 Statusi i standardeve vullnetare

Parimi i pjesëmarrjes vullnetare në zhvillimin e standardeve kërkon që ai të shtrihet edhe në përdorimin e tyre.

Asnjë organ Kombëtar Standardizimit, Organizatë Ndërkombëtare ose Evropiane e Standardizimit nuk ka fuqinë për të bërë të detyrueshëm konformitetin me standardet.

Megjithëse standardet dhe specifikimet teknike përmbajnë kërkesa, përdorimi i tyre është vullnetar dhe detyrimet për t'u respektuar ndodhin vetëm nëse konformiteti i tyre:

- kërkohet në përshkrimin tregtar të produktit, procesit ose shërbimit;
- kërkohet me kontratë;
- është bërë e detyrueshme me ligj ose nga një referencë ekskluzive në një rregullore/akt ligjor tjetër.

Nëse nuk përcaktohet ndryshe, për kontratat ose deklaratën e konformitetit në të cilën bëhet referenca ndaj një standardi specifik, do të zbatohet versioni përkatës i standardit të publikuar, i cili është i efektshëm nga

data e kontratës ose deklaratës.

11.2 Verifikimi i konformitetit me kërkesat standarde

Është thelbësore që standardet të përmbajnë indikacione të qarta se si konformiteti me kërkesat e tij mund të verifikohet (d.m.th. duke specifikuar një metodë testimi ose matjeje).

Formulimi i çdo standardi do të jetë i tillë që përputhshmëria me kërkesat e tij të mund të verifikohet në mënyrë të barabartë nga pala e parë (furnizuesi), pala e dytë (blerësi) ose një palë e tretë e pavarur.

Vlerësimi i konformitetit nga një palë e tretë kundrejt një standardi është një shërbim opsional dhe nuk do të imponohet në asnjë mënyrë përmes zbatimit të një standardi vullnetar. Kjo do të thotë, për shembull, që një standard vullnetar nuk kërkon që një produkt të ketë markën e çertifikimit.

Çdo dispozitë çertifikimi do të përfshihet vetëm si element informues ose në standarde të ndara.

11.3 Vlerësimi i konformitetit me kërkesat e rregulloreve ose kontratave

Referenca ndaj standardeve shqiptare ose dokumenteve të tjera të standardizimit të vëna në dispozicion të publikut mund të bëhen në rregulloret teknike dhe në kontrata, me qëllim që të lehtësohet përcaktimi i kërkesave dhe mënyra e vlerësimit të konformitetit me kërkesat e rregullores përkatëse ose kontratës.

Meqenëse standardet dhe dokumentet e tjera të standardizimit të vëna në dispozicion të publikut mund të shkruhen në mënyra të ndryshme, jo vetëm si kërkesë por si deklaratë, udhëzime ose rekomandime, mënyra e referimit në kontrata dhe rregullore do të jetë në përputhje me shkallën detyruese të dispozitave të standardeve dhe të dokumenteve të tjera të standardizimit.

11.4 Referenca ndaj standardeve në rregullore dhe kontrata

11.4.1 Referenca ndaj standardeve në rregullore/akte ligjore

Referimi i standardeve në rregullore dhe kontrata, bën që të shmanget përfshirja e dispozitave të hollësishme teknike në tekstet e tyre, si dhe dublikimi i kërkesave teknike në to. Organet legjislativë kanë të drejtë të anullojnë referencën ose ta zëvendësojnë atë ose të përfshijnë në rregullore kërkesën e nevojshme teknike në çdo kohë.

Referenca ndaj standardeve në rregullore mund të bëhet në atë mënyrë që konformiteti me këto standarde të bëhet i detyrueshëm (referenca ekskluzive) ose standardet të përdoren vetëm si një mjet për vlerësimin e konformitetit me kërkesat e rregullores (referenca indikative / treguese):

a) referenca ekskluzive - e bën të detyrueshëm përdorimin e një standardi; standardi, ose një pjesë e tij e referuar, duhet të ndiqet ekskluzivisht, d.m.th., teksti i standardit pushon të jetë vullnetar në kontekstin e kërkesës ligjore;

b) referenca indikative - një standard referohet si një mjet për arritjen e përputhshmërisë; përputhshmëria me standardin tregohet si një mënyrë e përmbushjes (p.sh. "prezumimi i konformitetit") së kërkesave ligjore të rregullores; kushdo që nuk po përdor standardin, duhet të zgjedhë një mënyrë tjetër për të vërtetuar se janë përmbushur kërkesat e rregullores.

11.4.2 Njohja ndërqeveritare e standardeve

Standardet Ndërkombëtare njihen si bazë e dispozitave të hartuara për të hequr pengesat teknike në tregti. Detajet e këtij interesi nga autoritetet rregullatore, janë formuluar nga ISO dhe IEC, bashkërisht, në një kod parimesh të "referencës ndaj standardeve" në rregulloret / aktet ligjore.

11.4.3 Legjislacioni Evropian - Direktivat e Qasjes së Re

Në kuadër të **Qasjes së re** për harmonizimin teknik dhe standardet, miratuar nga Këshilli i Ministrave i Komunitetit Evropian në 1985, konformiteti ndaj standardeve të caktuara (të harmonizuara) u njoh si një mjet për krijimin e një të drejte për lëvizje të lirë të mallrave në të gjithë Bashkimin Evropian. Shkalla e asaj lirie ndryshon në bazë të zbatueshmërisë së Direktivave përkatëse të Qasjes së Re.

Me qëllim përmirësimin e tregut të brendshëm të mallrave dhe për forcimin e kushteve për vendosjen e një game të gjerë të produkteve në tregun e BE-së, në vitin 2008 u miratua **Kuadri i Ri Legjislativ (NLF)**. NFL është një paketë masash që ka për qëllim të përmirësojë mbikëqyrjen e tregut dhe të rrisë cilësinë e vlerësimeve të konformitetit. Gjithashtu, Kuadri i Ri Legjislativ sqaron përdorimin e markës CE dhe krijon një paketë / kuadër masash për përdorim në legjislacionin e produkteve.

Paketa forcon zbatimin dhe forcimin e legjislacionit të tregut të brendshëm. NFL:

- përmirëson rregullat e mbikëqyrjes së tregut, me qëllim mbrojtjen më të mirë për konsumatorët dhe profesionistët nga produktet e pasigurta, përfshirë ato të importuara nga jashtë BE-së. Në veçanti, kjo zbatohet në procedurat për produktet, të cilat mund të paraqesin rrezik për shëndetin ose mjedisin;
- përcakton rregulla të qarta dhe transparente për akreditimin e organeve të vlerësimit të konformitetit;
- rrit cilësinë dhe besimin në vlerësimin e konformitetit të produkteve, përmes rregullave më të forta dhe më të qarta mbi kërkesat për njoftimin e organeve të vlerësimit të konformitetit;
- sqaron kuptimin e markës CE dhe rrit besueshmërinë e tij;
- krijon një kuadër të përbashkët ligjor për produktet industriale, në formën e një pakete / kuadër të masave për përdorim në legjislacionin e ardhshëm. Kjo përfshin përkufizime të termave që përdoren zakonisht në legjislacionin e produkteve, dhe procedurat për të lejuar legjislacionin sektorial të ardhshëm të bëhet më i qëndrueshëm dhe më i lehtë për t'u zbatuar.

Rregullimi i legjislacionit të produktit - një objekt kryesor i Komisionit Evropian është që të sjellë legjislacionin e harmonizuar të produkteve në përputhje me dispozitat e dhëna në Vendimin nr. 768/2008 / EC. Lista e direktivave dhe rregulloreve të përafuara me këto dispozita mund të gjendet, duke klikuar në linkun:

https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/new-legislative-framework_en

Referenca ndaj standardeve të harmonizuara, në rregulloret dhe direktivat e NLF-së, të cilat janë transpozuar në legjislacionin Shqiptar, është një shembull i njohjes së "presumimit të konformitetit", duke lënë të hapur mundësinë e përdorimit të mjeteve të tjera, për të demonstruar përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të rregulloreve përkatëse Shqiptare.

11.4.4 Standardet e referuara në kontrata

Një specifikim mund të jetë pjesë e një kontrate ose një aneks i saj. Ekzistenca e standardeve përkatëse e bën më të lehtë shkrimin e specifikave të kontratës. Dobishmëria e standardeve për specifikimet e kontratës varet nga sa mirë qëllimi i tyre mbulon nevojat e palëve kontraktuese. Shumë standarde përmbajnë opsione nga të cilat duhet të bëhet zgjedhja kur hartoni një kontratë të vlefshme. Një referencë ndaj kodeve të praktikës, udhëzuesve dhe rekomandimeve është i pamjaftueshëm për të shërbyer si një kërkesë kontraktuale.

11.4.5 Përdorimi i standardeve për kontratat e prokurimit publik

Standardet mund të jenë të dobishme praktikisht në kontratat e prokurimit publik. Në raste të tilla ka nevojë për standarde që të marrin parasysh faktorë të tillë si:

- a) sigurimin e sigurisë, mbrojtjen e shëndetit dhe mjedisit;
- b) aplikimin e shumëfishtë të kërkesave të specifikuara të produktit (përfshirë shërbimet);
- c) lejimi i lirisë për zhvillim teknik, kur është e përshtatshme;

d) minimizimi i problemeve të përputhshmërisë me pajisjet ekzistuese.

11.4.6 Kërkesat e prokurimit publik ndërkombëtar dhe evropian

Detyrimet ndërkombëtare dhe evropiane forcojnë përdorimin e standardeve në kontratat e prokurimit publik mbi pragjet e caktuara financiare. Marrëveshja e Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT) për Prokurimet Qeveritare kërkon, që specifikimet e prokurimit qeveritar, aty ku është e përshtatshme, të bazohen në Standardet Ndërkombëtare dhe ato Evropiane.

Në Evropë, Direktivat e Prokurimit të BE-së rregullojnë furnizimet publike, shërbimet publike, punët publike dhe kontratat e shërbimeve. Këto direktiva inkurajojnë organet kontraktuese të përcaktojnë specifikimet e tyre teknike, duke iu referuar standardeve kombëtare për zbatimin e Standardeve Evropiane aty ku ato ekzistojnë.

11.4.7 Përshkrimet e tregtisë

Një standard mund të jetë pjesë e një përshkrimi tregtar kur citohet nga numri ose kur pretendohet përputhja me të.

BIBLIOGRAFIA

- [1] CEN / CENELEC Rregulloret e brendshme - Pjesa 2, Rregullat e zakonshme për punën e standardizimit, www.cen.eu
- [2] Rregullat e brendshme CEN / CENELEC - Pjesa 3, Parimet dhe Rregullat për strukturën dhe hartimin e dokumenteve të CEN dhe CENELEC, www.cen.eu
- [3] Direktivat ISO / IEC - Pjesa 1: Procedurat për punën teknike <http://www.iso.org>
- [4] Direktivat ISO / IEC - Pjesa 2: Parimet dhe Rregullat për strukturën dhe hartimin e dokumenteve të ISO dhe IEC <http://www.iso.org>
- [5] Direktivat e ISO / IEC, Procedurat për punën teknike të ISO / IEC JTC 1 <http://www.iso.org>
- [6] Direktivat e ISO / IEC, Shtojcë - Procedura specifike për IEC <http://www.iec.org>
- [7] Udhëzues i ISO / IEC 21-1: 2005, Miratimi rajonal ose kombëtar i Standardeve Ndërkombëtare dhe Publikimeve të tjera Ndërkombëtare - Pjesa 1: Miratimi i Standardeve Ndërkombëtare, www.iso.org
- [8] Udhëzuesi i ISO / IEC 21-2: 2005, Miratimi rajonal ose kombëtar i Standardeve Ndërkombëtare dhe Publikimeve të tjera Ndërkombëtare - Pjesa 2: Miratimi i Publikimeve Ndërkombëtare, përveç Standardeve Ndërkombëtare, www.iso.org
- [9] Marrëveshja e Frankfurtit - Menaxhimi ditë pas dite midis IEC / CO dhe CCMC, Qershor 2018, www.cenelec.eu
- [10] Marrëveshja e Vjenës - Menaxhimi ditë ndërmjet ISO / CS dhe CCMC, Gusht 2016, www.cen.eu